

3 Zájmena

Zájmena zastupují ve větě podstatná jména, přídavná jména nebo celé významové celky. Podobně jako v češtině se zájmena v němčině dělí na osobní a zvrtná, přivlastňovací, tázací, ukazovací, vztažná a neurčitá.

3.1 Zájmena osobní, zvrtné zájmeno sich, reciproční zájmeno einander

3.1.1 Skloňování osobních zájmen

1. p.	ich	du	er	sie	es
2. p.	meiner	deiner	seiner	ihrer	seiner
3. p.	mir	dir	ihm	ihr	ihm
4. p.	mich	dich	ihn	sie	es

1. p.	wir	ihr	sie	Sie
2. p.	unser	euer	ihrer	Ihrer
3. p.	uns	euch	ihnen	Ihnen
4. p.	uns	euch	sie	Sie

3.1.2 Pravidla skloňování a užití osobních zájmen

Zájmeno pro 2. osobu množného čísla **ihr** používáme, oslovujeme-li více lidí, kterým všem jednotlivě tykáme (děti, přátelé, příbuzní).

Pro vykání v jednotném i množném čísle používáme zájmena **Sie** (vykání odpovídá v němčině zastaralému českému onikání). Ve všech pádech se píše velké písmeno: Sie, Ihrer, Ihnen, Sie.

V češtině ve větách typu *Jdeme s kamarádkou do kina* používáme 1. osoby množ. čísla. Není pak jasné, zda se míní já a kamarádka nebo my a kamarádka. V němčině se toto přesně rozlišuje:

Ich gehe mit der Freundin ins Kino.
(já a kamarádka)

Ale:

Wir gehen mit der Freundin ins Kino.
(my a kamarádka)

Zájmena 1. a 2. osoby jednotného a množného čísla zastupují pouze osoby, zájmena 3. osoby obou čísel zastupují životná i neživotná podstatná jména. V jednotném čísle je třeba si uvědomit rod podstatného jména v němčině:

To je nová košile. Vezmu si ji dnes.

Das ist ein **neues** Hemd. Ich trage **es** heute.

Jsou-li ve větě dva předměty, jsou v pořadí 3. pád, 4. pád:

Ich kaufe **meinem Mann ein** Fahrrad.

Koupím svému muži kolo.

V případech, že předmět ve 4. pádě nahradíme **osobním zájmenem**, pořadí pádů se obrací. Je tedy 4. pád, 3. pád:

Ich kaufe **es ihm**.

Koupím mu ho.

3.1.3 Použití zájmena es

Es nahrazuje ve větě podstatné jméno rodu středního:

Das ist ein schönes Bild. **Es** gefällt mir.

To je krásný obraz. Líbí se mi.

Dále má funkci formálního podmětu ve větách a ustálených spojeních typu:

Es friert.

Mrzne.

Es regnet.

Prší.

Es ist halb zehn.

Je půl desáté.

Wie spät ist **es**?

Kolik je hodin?

Wie geht **es** Ihnen?

Jak se vám daří?

Was gibt **es** zum Abendbrot?

Co je k večeři?

3.1.4 Zvrtné zájmeno

Zvrtná zájmena se ve větě vztahují k podmětu. Němčina má pouze jedno zvrtné zájmeno **sich**, které se používá ve spojení s infinitivem a ve 3. osobě jednotného a množného čísla:

sich erkälten

er / sie / es erkältet **sich**
sie erkälten **sich**

V 1. a ve 2. osobě obou čísel se používá 3. a 4. pádu osobních zájmen:

ich erkälte mich	ich kaufe mir
du erkältest dich	du kaufst dir
wir erkälten uns	wir kaufen uns
ihr erkältet euch	ihr kauft euch

Pozor na 3. a 4. pád (si, se) v 1. a 2. osobě jednotného čísla (mir x mich, dir x dich):

Ich wasche **mich**.
Myji se.

Ich wasche **mir** die Hände.
Myji si ruce.

Du erkältest **dich**.
Nachladíš se.

Kaufst du **dir** das Buch?
Koupíš si tu knížku?

(viz 6.3)

3.1.5 Reciproční (vzájemnostní) zájmeno einander

Vzájemnost lze v němčině vyjádřit osobními zájmeny **uns** a **euch**, zvrtným zájmenem **sich**:

Wir helfen uns.
Pomáháme si.

Sie lieben sich.
Milují se.

Pro jednoznačnost se mohou kombinovat s příslovcem **gegenseitig**:

Sie helfen sich **gegenseitig**.
Pomáhají si navzájem.

Je také možné použít zájmena **einander**, které lze spojit podle významu s vhodnou předložkou:

Sie helfen **einander**.
Pomáhají si.

Sie lieben **einander**.
Milují se.

Sie sitzen **nebeneinander**.
Sedí vedle sebe.

3.2 Zájmena přivlastňovací

Ke každému osobnímu zájmenu patří příslušné přivlastňovací zájmeno:

ich	→	mein	(<i>můj</i>)
du	→	dein	(<i>tvůj</i>)
er	→	sein	(<i>jeho</i>)
sie	→	ihr	(<i>její</i>)
es	→	sein	(<i>jeho</i>)

wir	→	unser	(<i>naš</i>)
ihr	→	euer	(<i>váš</i>)
sie	→	ihr	(<i>jejich</i>)
Sie	→	Ihr	(<i>Váš</i>)

3.2.1 Skloňování přivlastňovacích zájmen

Přivlastňovací zájmena se skloňují v jednotném čísle jako člen neurčitý a v množném jako člen určitý.

	jednotné číslo		množné číslo	
1. p.	mein (Freund)	meine (Tochter)	mein (Kind)	meine (Schüler)
2. p.	meines	meiner	meines	meiner
3. p.	meinem	meiner	meinem	meinen
4. p.	meinen	meine	mein	meine

Jako **mein** se skloňují i ostatní přivlastňovací zájmena.

U zájmen **unser** a zejména **euer** se v ostatních pádech může vypustit kmenové **-e-**:

uns(e)re Kinder
 mit eu(e)rer Tochter
 die Freundin eu(e)res Sohnes
 für uns(e)ren Freund

3.2.2 Použití přivlastňovacích zájmen

Na rozdíl od češtiny **nemá** němčina zvrtné přivlastňovací zájmeno **svůj**, které se v češtině používá pro přivlastňování podmětu:

Já mám své problémy a vy máte své problémy.

V němčině se v tomto případě vždy použije přivlastňovací zájmeno příslušné osoby:

Ich habe **meine** Probleme und ihr habt **eure** Probleme.

Místo přivlastňovacích zájmen **sein** a **ihr** se někdy kvůli jednoznačnosti používá ukazovacích zájmen **dessen** a **deren**:

Heute kommt Ivan mit **seinem** Kollegen und **des-**
sen Freundin.

*Dnes přijde Ivan se **svým** kolegou a **jeho** přítelky-
ní. (toho kolegy)*

Ale:

Heute kommt Ivan mit seinem Kollegen und **sei-**
ner Freundin.

*Dnes přijde Ivan se **svým** kolegou a se **svou** přítel-
kyní.*

i

*Dnes přijde Ivan se **svým** kolegou a **jeho** přítelkyní.*

Je nutné dobře rozlišovat **významy** zájmena **ihr** (*její, jejich*) a v mluveném projevu i *Váš* (při vykání):

Wir besuchen ihre Eltern.

Navštívíme její / jejich rodiče.

Wir besuchen Ihre Eltern.

Navštívíme Vaše rodiče.

Použijeme-li přivlastňovacích zájmen samostatně, musí mít v 1. pádě mužského rodu a v 1. a 4. pádě středního rodu rodovou koncovku:

Wessen Wagen ist das? → Das ist **meiner**.
Das ist **unsrerer**.

Cvičení k 3.1 – 3.2

Cvičení 30

Reagujte podle vzoru:

Ist Jens sympathisch?

→ Ja, er ist sympathisch.

→ Ja, ich finde ihn sympathisch.

1. Ist Sabine schön?
2. Sind die neuen Kollegen nett?
3. Ist dein neuer Chef streng?
4. Ist unser Haus schön?
5. Ist deine neue Arbeit schwer?
6. Sind die Medikamente wirksam?
7. Ist das Problem ernst?
8. Ist der Vorschlag gut?

Cvičení 31

Odpovězte podle vzoru:

Wie geht es dem Vater?

→ Es geht ihm ganz gut.

1. Wie geht es dem Opa?
2. Wie geht es Martina?
3. Wie geht es den Patienten?
4. Wie geht es Ihrer Schwiegermutter?
5. Wie geht es dir?
6. Wie geht es Ihnen?
7. Wie geht es euch?
8. Wie geht es dem Kind?

Cvičení 32

Reagujte podle vzoru:

Schenkst du deiner Freundin die Ohringe?

→ Ja, ich schenke sie ihr.

1. Zeigst du deinen Eltern die Fotos?
2. Gönnst du deinem Kollegen das Stipendium?
3. Zeigt ihr uns euren Arbeitsplatz?
4. Bringst du den Gästen Kaffee?
5. Schicken Sie Ihrer Familie ein Telegramm?
6. Schenkt ihr eurem Sohn die Gitarre?
7. Bringst du dem Chef die Unterlagen?
8. Zeigst du mir das neue Computerspiel?

Cvičení 33

Dejte zájmeno v závorce do správného tvaru:

1. Ist er bei (er) oder bei (sie)?
2. Deine Frau fragt nach (du).
3. (ihr) würde es auch nicht gefallen.

4. Es gefällt (sie) nicht, dass er oft ohne (sie) ausgeht.
5. Sie hat immer Probleme mit (er).
6. Sie kann sich auf (er) nicht verlassen.
7. Wir rechnen mit (sie – mn. č.).
8. Wartet ihr auf (ich)?

Cvičení 34

Přeložte:

1. Zeptám se ho.
2. Poprosím ji.
3. Zavolaš nám?
4. Ano, zavolám vám.
5. Počítáme s vámi.
6. Řeknu mu to.
7. Řekni nám to taky.
8. Přeji jí to.
9. Děti, co tomu říkáte, líbí se vám to?

Cvičení 35

Dosadte zájmeno einander ve spojení s vhodnou předložkou a přeložte:

Die Bücher liegen _____.

Die Bücher liegen aufeinander.

1. Die Patienten treten _____ ins Sprechzimmer ein.
2. Die Kinder sitzen _____ in der ersten Reihe.
3. Die Fachleute sprechen _____ viel über diesen Fall.
4. In einer Diskussion soll man nicht _____ reden.
5. Die beiden sind _____ verliebt und sie passen sehr gut _____.
6. Sie mögen sich nicht. Sie haben etwas _____.

Cvičení 36

Doplňte příslušné přivlastňovací zájmeno:

1. ich und _____ Hund
2. du und _____ Problem
3. wir und _____ Kinder
4. Sie und _____ Laune
5. er und _____ Liebe
6. ihr und _____ Sorgen
7. es und _____ Spielzeug
8. sie und _____ Schloss

Cvičení 37

Obměňte spojení ze cvičení 36 podle vzoru:

→ ich mit meinem Hund

Cvičení 38

Odpovězte podle vzoru:

Wen kann man fragen? ich / Mann

→ Ich frage meinen Mann.

1. er / Geschwister
2. du / Schwager
3. Sie / Chef
4. ihr / Eltern
5. sie / Tochter
6. wir / Nachbarn
7. ich / Kollege
8. sie (mn. č.) / Schüler

Cvičení 39

Doplňte příslušné přivlastňovací zájmeno; přivlastňujte podmětu:

1. Ich hole jetzt _____ Gepäck ab.
2. Wir fahren in _____ Hotel.
3. Sie nimmt _____ Auto.
4. Er fragt _____ Sohn.
5. Ihr geht jetzt in _____ Zimmer.
6. Seid ihr mit _____ Arbeit zufrieden?
7. Wir sind mit _____ Arbeit zufrieden.
8. Sie sind noch in _____ Firma.
9. Wir wollen etwas _____ Kindern kaufen.

Cvičení 40

Doplňte vhodné přivlastňovací zájmeno:

1. Peter, ist das _____ Büro?
2. Ist das _____ Handy, Frau Kurz?
3. Ich möchte _____ Chef sprechen, Herr Möller.
4. Hast du die Telefonnummer von Erika? Ich brauche _____ Telefonnummer.
5. Herr Wagner ist nicht da. Hier ist aber _____ Aktenkoffer. Bringen Sie ihn bitte in _____ Büro!
6. Ich will unsere Geschäftspartner anrufen. Ich brauche _____ Telefonnummer.
7. Herr Kunz, ist das _____ Notizbuch oder ist das _____ Notizbuch?

Cvičení 41

Doplňte správné tvary osobních zájmen:

1. Jens wartet auf seine Freundin Gisela.
2. Er ist mit _____ zum Abendbrot verabredet.
3. Sie hat nämlich Geburtstag und er hat ein Geschenk für _____.
4. Er will _____ vor dem Abendbrot geben.
5. Gisela kommt mit Verspätung und entschuldigt sich bei _____.
6. „Verzeih _____, Jens. Meine Arbeitskollegen haben _____ aufgehalten. Sie wollten _____ zum Geburtstag gratulieren. Das war nett von _____, nicht wahr?“
7. „Das macht nichts, Gisela. Schau mal, das ist für _____ . Wie gefällt es _____?“

Cvičení 42

Doplňte správný tvar vhodného zájmena (osobního, zvrátého, přivlastňovacího, recipročního):

1. Peter und Martina unterhalten _____ über _____ Hochzeit.
2. Er stellt es _____ ein bisschen anders vor.
3. „Wir laden nur _____ und _____ Eltern ein“, wünscht _____ Peter.
4. „Wie stellst du _____ eigentlich vor?“, wundert _____ Martina.
„Wir müssen natürlich auch _____ Geschwister mit _____ Familien einladen. Und die Oma sagt oft: ‚Ich freue _____ so sehr auf _____ Hochzeit.‘ Das können wir _____ nicht antun, dass wir _____ nicht einladen. Und Tante Marie mit _____ Tochter und _____ Mann muss auch dabei sein!“
5. „Wie du willst. Ich will mit _____ nicht streiten“, sagt Peter. „Ich liebe _____! Wir lieben doch _____!“

Cvičení 43

Přeložte:

- a) Jak se daří ...?
1. tvé přítelkyni
 2. vašemu tchánovi
 3. jeho ženě
 4. jejich dědečkovi
 5. našemu chlapci
 6. vašim hostům
 7. její tetě
- b)
1. Co je s tebou a s tvými plány?
 2. Jak si to představuješ?
 3. Mohu vám o svých plánech něco říci.
 4. Rád bych znal vaše mínění.
 5. Co tomu říkáte?
 6. V kanceláři o tom spolu často diskutujeme.
 7. Jste spokojen s jejich výrobky?

3.3 Zájmena ukazovací

Zájmena ukazovací stojí na místě členu určitého a ukazují ještě přesněji na osobu či věc než člen určitý. V mluveném projevu jsou pak zdůrazněna.

K zájmenům ukazovacím patří:

der, die, das (*ten, ta, to*)
dieser, diese, dieses (*tento, tato, toto*)
jener, jene, jenes (*onen, ona, ono*)
solcher, solche, solches (*takový, ...*)
derselbe, dieselbe, dasselbe (*tentýž, ...*)
derjenige, diejenige, dasjenige (*ten, ta, to*)
selbst, selber (*sám*)

3.3.1 Der, die, das

	jednotné číslo			množné číslo
1. p.	der	die	das	die
2. p.	dessen	deren	dessen	deren/derer
3. p.	dem	der	dem	denen
4. p.	den	die	das	die

Skloňování ukazovacích zájmen se kromě označených tvarů shoduje s tvary členu určitého.

Das ist ihr Mann.
To je její muž.

Den kenne ich nicht.
Toho neznám.

Dem sage ich es nicht.
Tomu to neřeknu.

Sie ist sich **des-**
sen bewusst.
Je si toho vědo-
ma.

Helft **denen**, die es brauchen.
Pomozte těm, kteří to potřebují.

Wir gedenken **derer**, die nicht unter uns sind.
Vzpomeneme na ty, kteří nejsou mezi námi.

Ukazovací zájmena **der, die, das** se mohou používat jako samostatný podmět nebo předmět a vztahují se k předtím uvedenému větnému členu nebo k následující vztážné větě:

Das ist Petras Freund. **Den** kenne ich nicht.
Helft **denen**, die es brauchen.

Ukazovací zájmena **der, die, das** mají stejné tvary jako vztážná zájmena, ale nelze je s nimi zaměňovat (viz 14.2.10).

Kennst du den Roman? Nein, **den** kenne ich nicht.
Znáš ten román? Ne, ten neznám.

Ale:

Über einen Roman, **den** ich nicht kenne, kann ich nichts sagen.
O románu, který neznám, nemůžu nic říci.

Ukazovací zájmena **der, die, das** použijeme, pokud nechceme v další části věty opakovat stejné podstatné jméno:

Seine Denkweise ist ähnlich **der** seines Vaters.
(*der Denkweise*)
Způsob jeho myšlení se podobá způsobu myšlení jeho otce.

Je třeba rozlišovat použití **das** a **es**. **Das** se vztahuje k nějaké předešlé souvislosti:

Kannst du die Arbeit bis Ende Juli fertig haben?
Můžeš tu práci dokončit do konce července?

Nein, **das** ist unmöglich.
Ne, to je nemožné.

Ale:

Es ist unmöglich, dass ich die Arbeit bis Ende Juli fertig habe.
Je nemožné, abych tu práci dokončil do konce července.

Tvary 2. pádu **dessen** a **deren** se používají méně (místo nich stojí přivlastňovací zájmena):

Herr Professor mit **dessen** / **seiner** Frau
(*pan profesor se svou ženou*)

Tyto tvary se používají, pokud by mohlo dojít k záměně (viz 3.2.2):

Heute kommt mein Kollege mit seinem Sohn und **dessen** Freund. (der Freund des Sohns)

Zvláštní tvar 2. pádu množného čísla **derer** odkazuje na následující vztahnou větu. Odpovídá tvaru 2. pádu množného čísla zájmena **derjenige** (viz 3.3.3):

die Deutschkenntnisse **derer**, die unseren Kurs besuchen (derjenigen, die ...)
(*znalosti němčiny těch, kteří navštěvují náš kurz*)

Tvar 2. pádu množného čísla **deren** poukazuje na to, co předcházelo:

Weißt du eine Lösung? Es gibt **deren** viele.
Víš o nějakém řešení? Těch je mnoho.

3.3.2 Zájmena dieser, jener a solcher

Ukazovací zájmena **dieser, -e, -es** (*tento, tato, toto*), **jener, -e, -es** (*onen, ona, ono*) a **solcher, -e, -es** (*takový, -á, -é*) se skloňují jako člen určitý.

Jednotné číslo:

1. p.	dieser Plan	diese Lösung	dieses Programm
2. p.	dieses Planes	dieser Lösung	dieses Programms
3. p.	diesem Plan	dieser Lösung	diesem Programm
4. p.	diesen Plan	diese Lösung	dieses Programm

Množné číslo:

1. p.	diese Pläne
2. p.	dieser Pläne
3. p.	diesen Plänen
4. p.	diese Pläne

Ich habe **diesen** Roman noch nicht gelesen.
Tento román jsem ještě nečetl.

Er hat **jenes** Bild gekauft.
Koupil onen obraz.

Er hatte **solchen** Hunger, dass es ihm schlecht wurde.
Měl takový hlad, že se mu udělalo špatně.

Místo **solcher, -e, -es** můžeme použít neskloňovaný tvar **solch**, stojící většinou před neurčitým členem. V tomto případě se tvar **solch** často nahrazuje slovem **so**:

Solch einen Menschen brauchen wir.
So einen Menschen brauchen wir.
Takového člověka potřebujeme.

Tvar **solch-** je také možné použít jako přívlastek po členu neurčitým; pak se skloňuje jako přídavné jméno po členu neurčitým (viz 4.1.3):

Ein solcher Mensch gefällt uns.
Takový člověk se nám líbí.

Mit einer solchen Frau kann man nicht leben.
S takovou ženou nelze žít.

3.3.3 Zájmena derselbe, dieselbe, dasselbe, dieselben a derjenige, diejenige, dasjenige, diejenigen

Zájmeno **derselbe** (*tentýž*) označuje totožnost. Skloňuje se jako člen určitý s přídavným jménem (viz 4.1.1):

Das ist **derselbe** Wagen, den ich schon vor Jahren hatte.
To je týž vůz, který jsem měl před lety.

Wir wohnen immer in **demselben** Hotel.
Bydlíme vždy v tomtéž hotelu.

Je třeba rozlišovat **derselbe, dieselbe, dasselbe** a **der gleiche, die gleiche, das gleiche** (psáno dvěma slovy). První označuje identickou věc nebo osobu. **Der gleiche** označuje osobu nebo věc stejného druhu:

Sie trägt seit einer Woche **dasselbe** Kleid.
Už týden nosí tytéž šaty.

Ale:

Sie hat sich **das gleiche** Kleid gekauft wie ich.
Koupila si stejné šaty jako já.

Zájmeno **derjenige** se používá v hlavní větě, po které následuje věta vztahná (viz 14.2.10). Můžeme ho použít i samostatně:

Derjenige Student, **der** sich dafür interessiert, ...
Ten student, který se o to zajímá, ...

Diejenigen, die heute die Prüfung machen, ...
Ti, kteří dnes dělají zkoušku, ...

3.3.4 Zájmeno selbst (selber)

Selbst (a hovorový tvar **selber**) znamenají *sám, osobně, bez cizí pomoci*. Na rozdíl od češtiny je zájmeno **selbst** neskloňované. Zdůrazňuje podstatné jméno nebo zájmeno. Obvykle stojí za ním, a to buď bezprostředně nebo volně ve větě:

Ich selbst habe nichts zu sagen.
Já osobně nemám co říct.

In der Stadt selbst hat sich nichts verändert.
V městě samém se nic nezměnilo.

Du musst dich selbst entscheiden.
Musíš se sám rozhodnout.

Pokud stojí selbst před větným členem, má význam dokonce, ani:

Selbst unsere kleine Tochter versteht es.
Dokonce i naše malá dcera tomu rozumí.

Er hat damit selbst dann nicht aufgehört, ...
Nepřestal s tím ani pak, ...

Je třeba rozlišovat mezi významem selbst a allein:

Er lebt dort allein.
Žije tam sám.
(nikdo jiný tam s ním není)

3.4 Zájmena tázací

K zájmenům tázacím patří **wer** (kdo), **was** (co), **welcher**, **welche**, **welches** (který, -á, -é) a **was für ein**, **was für eine**, **was für ein** (jaký, -á, -é).

3.4.1 Skloňování a užití zájmen wer a was

1. p.	wer	was
2. p.	wessen	–
3. p.	wem	–
4. p.	wen	was

Wer kann es machen?
Kdo to může udělat?

Wessen Auto ist das?
Čí je to auto?

Wem soll ich helfen?
Komu mám pomoci?

Wen fragst du?
Koho se zeptáš?

V předložkových pádech se místo zájmena was používá zájmenných příslovčí, která ukazují na neosoby (viz 8.4):

Worauf freust du dich?
Na co se těšíš?

Womit bist du nicht zufrieden?
S čím nejsi spokojen?

3.4.2 Skloňování a použití welcher a was für ein

Zájmeno **welcher**, **welche**, **welches** (který, která, které) vybírá z určitého počtu a skloňuje se jako člen určitý:

Welches Kleid ziehst du an, das rote oder das weiße?
Které šaty si oblékneš, ty červené, nebo ty bílé?

In welchem Hotel wohnen Sie? Im Hotel Central?
Ve kterém hotelu bydlíte? V hotelu Central?

Neutrální tvar **welches** se může vztahovat k podstatným jménům ve všech rodech i v množném čísle, pokud je za ním sloveso **sein**:

Welches (i welcher) ist der höchste Berg in den Alpen?
Která hora je v Alpách nejvyšší?

Welches (i welche) ist die schönste Frau?
Která žena je nejkrásnější?

Welches (i welche) sind die wichtigsten Angaben?
Které údaje jsou nejdůležitější?

Při zvolání zůstává **welch** nesklonné, jestliže hned za ním následuje neurčitý člen nebo přídavné jméno:

Welch ein Mensch!
Jaký (to) člověk!

Welch schöner Tag!
Jaký krásný den!

Pomocí **was für ein** se ptáme na vlastnosti osob a věcí (jaký, jaká, jaké). Skloňuje se jako člen neurčitý, v množném čísle ein odpadá:

Was für ein Kleid brauchst du? Ein Abendkleid.
Jaké šaty potřebuješ? (Nějaké) večerní šaty.

Was für ein Hotel ist das? Ist es modern?
Jaký je to hotel? Je moderní?

Was für Wünsche hast du?
Jaká máš přání?

Při samostatném použití má was für ein v 1. pádě rodovou koncovku:

Dort ist ein Geschäft. **Was für ein(e)s?**

3.5 Zájmena vztažná

Ve funkci vztažných zájmen se používá ukazovacích zájmen **der**, **die**, **das** a tázacích zájmen **wer** a **was**. Uvádějí vedlejší věty vztažné (viz 14.2.10).

3.6 Zájmena neurčitá

Neurčitá zájmena ukazují, že osoby nebo věci jsou blíže neurčené nebo neznámé, že je nechceme nebo neumíme pojmenovat. K neurčitým zájmenům patří:

■ neurčitá zájmena, která se používají samostatně:

man, jemand, niemand, einer, keiner, etwas, nichts, irgendwer

■ neurčitá zájmena, která se používají samostatně nebo ve spojení s podstatným jménem. V tomto případě přebírají funkci členu:

irgendein, irgendwelcher, jeder, -e, -es, kein, mancher, -e, -es, alles, alle (mn. č.), **all-, beide, einige, etliche, mehrere, sämtliche, viele, wenige, einzelne**

3.6.1 Skloňování a použití neurčitých zájmen

Man označuje souhrn více neznámých osob. Sloveso u něm stojí ve 3. osobě jedn. čísla. Man se používá pro 1. pád, ostatní pády jsou vyjádřeny tvary zájmena **einer**. Do češtiny se překládá různými způsoby vyjádření neurčitého a všeobecného podmětu (viz 10.3):

Man spricht darüber.

Mluví se o tom. Mluví o tom.

So etwas kann **einem** gefallen.

Něco takového se může (člověku) líbit.

Hier verkauft **man** Hamburger.

Tady prodávají / se prodávají hamburgry.

Zájmena **jemand** (*někdo*) a **niemand** (*nikdo*) se používají jen v jednotném čísle a skloňují se takto:

1. p.	jemand	niemand
2. p.	jemand(e)s	niemand(e)s
3. p.	jemand(em)	niemand(em)
4. p.	jemand(en)	niemand(en)

Koncovky 3. a 4. pádu se mohou vypouštět:

Ich will mit **jemand(em)** sprechen.

Chci s někým mluvit.

Ich habe **niemand(en)** getroffen.

Nepotkal jsem nikoho.

Ve 2. pádě koncovka být musí:

Ich kann mit **niemand(e)s** Hilfe rechnen.

Nemohu počítat s ničím pomocí.

Einer, eine, eines se používá samostatně. Proto musí být v 1. pádě rodová koncovka.

Ist er **ein** guter Fachmann? Ja, er ist **einer**.

Je dobrý odborník? Ano, je.

Hast du **ein** Fahrrad? Ja, ich habe **ein(e)s**.

Máš kolo? Ano, mám.

Často se ve spojení s 2. pádem množného čísla používá ve významu jeden z více:

einer unserer guten Fachleute

(jeden z našich dobrých odborníků)

Obdobně se používá záporné **keiner, keine, kein(e)s** (*žádný, -á, -é*):

Keiner von uns weiß davon.

Nikdo z nás o tom neví.

Hast du ein Auto? Nein, ich habe **kein(e)s**.

Máš auto? Ne, nemám.

Stažené tvary středního rodu **eins, keins** jsou hovorovější. Ve spojení s podstatným jménem se zájmeno **kein** v jednotném čísle chová jako člen neurčitý a v množném čísle jako člen určitý (viz 2.):

Ich habe **kein** Problem.

Wir haben **keine** Probleme.

Jeder, jede, jedes (*každý, -á, -é*) se používá pouze v jednotném čísle a chová se jako člen určitý:

Jeder Schüler muss helfen.

Každý žák musí pomoci.

Jedes Wochenende fährt er weg.

Každý víkend jezdí pryč.

In **jeder** freien Minute macht er Deutsch.

Každou volnou minutu dělá němčinu.

Irgendein (*nějaký*), **irgendwer** (*někdo*), **irgendwas** (*něco*) a **irgendwelcher** (*nějaký, některý*) se skloňují jako jejich základní slova (**ein, wer, was, welcher**). **Wer, was, welcher** se v hovorové němčině mohou použít jako neurčitá zájmena.

Hast du **irgendwelche** Fragen?

Hast du **welche** Fragen?

Máš nějaké otázky?

Hat er dir **irgendwas** mitgebracht?

Hat er dir **was** mitgebracht?

Přinesl ti něco?

Alle (*všichni*) se skloňuje jako člen určitý v množném čísle:

1. p.	alle Freunde
2. p.	aller Freunde
3. p.	allen Freunden
4. p.	alle Freunde

Wir haben **alle** Probleme gelöst.

Všechny problémy jsme vyřešili.

Der Zustand **aller** Patienten ist gut.

Stav všech pacientů je dobrý.

Wir sagen es **allen** Freunden.

Řekneme to všem přátelům.

Alles (*všechno*):

1. p.	alles
2. p.	–
3. p.	allem
4. p.	alles

Ich sage dir **alles**.

Řeknu ti všechno.

Er ist mit **allem** zufrieden.

Je se vším spokojen.

All- se v jednotném čísle skloňuje jako určitý člen, kromě 2. pádu mužského a středního rodu, kde má zakončení **-en**. Spojuje se hlavně s abstraktními podstatnými jmény a zpodstatněnými přídavnými jmény:

Aller Anfang ist schwer.

Každý začátek je těžký.

Alles Gute!

Všechno nejlepší!

mit **aller** Mühe

(se vši námahou)

trotz **allen** Mutes

(přes všechnu odvahu)

Neskloňovaná forma **all** se používá před členem nebo zájmenem:

all die schönen Geschenke

(všechny ty krásné dárky)

all mein Glück

(všechno moje štěstí)

Zájmeno **sämtlich** (*veškerý*) má podobný význam jako **all-**, ale je více zdůrazněný:

sämtliches Material

(veškerý materiál)

sämtliche Kollegen

(všichni kolegové – bez výjimky)

Zájmeno **mancher**, **manche**, **manches**; **manche** (*mnohý, -á, -é*) se skloňuje jako člen určitý:

mancher Fall

in manchem Fall

manche Wünsche

mit manchen Wünschen

Zájmeno **ander-** (*jiný*) se používá v jednotném čísle pouze ve spojení s určitým nebo neurčitým členem a skloňuje se jako přídavné jméno:

ein anderes Beispiel

der andere Stoff

kein anderer Stoff

Ich meine einen anderen Film.

České **jeden – druhý** překládáme **der eine – der andere**. V tomto případě se nejedná o řadovou číslovku:

Der eine war klein und dick und **der andere** groß und mager.

Jeden byl malý a tlustý, druhý velký a hubený.

Was sagen **die anderen**?

Co říkají druzí (ostatní)?

Je třeba rozlišovat mezi tvarem **anderes** (*jiné*) a příslovcem **anders** (*jinak*):

Das ist etwas **anderes**.

To je něco jiného.

Ich sage es **anders**.

Řeknu to jinak.

Tvar množného čísla **andere** (*druzí, ostatní*) a stejně tak zájmena **einige** (*někteří*), **einzelne** (*jednotliví*), **mehrere** (*více, několik*), **viele** (*mnozí, mnohé, mnoho*), **wenige** (*málo, málokterí*) mají koncovky členu určitého:

1. p.	viele Freunde
2. p.	vieler Freunde
3. p.	vielen Freunden
4. p.	viele Freunde

die Lösung einzelner Probleme

(řešení jednotlivých problémů)

mit anderen Mitteln

(jinými prostředky)

in einigen Ländern

(v některých zemích)

mehrere sind dagegen

(více lidí je proti)

in wenigen Fällen
(v málo případech)

Tvary **viel**, **wenig** a **mehr** (bez koncovky) se spojují s nepočitatelnými podstatnými jmény, používanými ve tvaru jednotného čísla a v obecném významu bez členu:

Er hat mehr Zeit.
Má více času.

Er trinkt wenig Alkohol und isst viel Gemüse.
Pije málo alkoholu a jí hodně zeleniny.

Cvičení k 3.3 – 3.6

Cvičení 44

Obměňte podle vzoru (tvořte ženský rod a množné číslo):

dieser Kollege
→ diese Kollegin, diese Kollegen

1. mit diesem Kollegen
2. ein solcher Schüler
3. von jenem Beamten
4. derselbe Lehrer
5. jener Student
6. mit demjenigen Nachbarn
7. bei jedem Mann
8. mancher Sportler

Cvičení 45

Ptejte se na zvýrazněná slova:

1. Ich schreibe **meinem Freund**.
2. Er fragt nach **dem Herrn Prokuristen**.
3. Das ist der Wagen **unseres Nachbarn**.
4. Meine Freundin arbeitet bei der Firma **Stavex**.
5. Das ist die Frau **meines Chefs**.
6. Ich warte auf dich vor **jenem Restaurant**.
7. Ich berate mich mit **meinem Bruder**.
8. Ich möchte mir ein **schwarzes** Abendkleid kaufen.

Cvičení 46

Odpovězte záporně:

1. Gefällt dir etwas?
2. Hast du eine Frage?
3. Hast du Lust dazu?
4. Kommt jemand mit dir?
5. Hast du dort jemand(en) getroffen?
6. Hast du damit Probleme?
7. Wohnt sie in einem Hotel?
8. Erzählst du es jemand(em)?

Cvičení 47

Odpovězte, v odpovědi neopakujte podstatné jméno:

Ist das dein Fahrrad? Ja, ... / Nein, ...

→ Ja, das ist meines.

Nein, das ist nicht meines.

1. Gibt es hier ein Restaurant? Ja, ...
2. Ist das dein Kugelschreiber? Ja, ...
3. Habt ihr ein Wochenendhaus? Nein, ...

- Ist er ein guter Fachmann? Ja, ...
- Habt ihr einen Farbfernseher? Ja, ...
- Ist das dein Auto? Nein, ...
- Möchtest du ein Bier? Ja, ...
- Möchtest du einen Wodka? Nein, ...
- Ist er ein moderner Mann? Nein, ...

Cvičení 48

Doplňte **selbst** nebo **allein** a přeložte:

- Seit drei Jahren lebt sie _____.
- Sie muss sich _____ entscheiden.
- In der Firma _____ hat sich nicht viel verändert.
- Warum sitzt sie hier so _____?
- Ich bin _____ überrascht.
- Lass ihn, er will es _____ machen.
- Es kommt _____ der Direktor.
- Ich will hier _____ nicht warten.
- _____ unser kleiner Sohn schafft es.

Cvičení 49

Ptejte se na zvýrazněná slova pomocí **was für ein** nebo **welcher**:

- Ich finde **die Prüfung in Deutsch** leicht.
- Wir sollen bald **eine Wohnung** bekommen.
- Er wohnt im **Hotel Astoria**.
- Ich will **diesen Pullover** kaufen.
- Ich brauche **einen Pullover**.
- Ich lese **einen spannenden Krimi**.
- Ich habe **einen Krimi von Agatha Christie** mit.
- Dort gibt es auch **einige Geschäfte**.

Cvičení 50

Doplňte koncovky:

- Warum trägst du immer d_____selb_____ Schlips? D_____ möchte ich wissen.
 - Ich trage dies_____ Schlips am liebsten. D_____ Muster und d_____ Farbe gefallen mir. Ich habe ihn in jen_____ Geschäft in Köln gekauft. Weißt du, in welch_____?
- Mit w_____ hast du dich unterhalten?
 - Mit Peter; d_____ Vater ist Umweltschützer. Wir haben von dies_____ und jen_____ Problemen gesprochen.

- Ich achte die Arbeit d_____, die für unsere Umwelt etwas tun. Solch_____ Leute bewundere ich. Solch_____ ein_____ Arbeit möchte ich auch machen.

Cvičení 51

Přeložte:

- s ničí pomocí
 - jeden z našich přátel
 - nikdo z nich
 - být spokojen s málem
 - se vši námahou
 - v jednotlivých případech
 - mnohý z odborníků
 - takový úspěch
 - řešení všech problémů
- Žije sám.
 - Nemá nikoho.
 - Nikdo se o něho nestará.
 - Ke všemu neštěstí je nemocný.
 - Takový život je těžký.
 - Čí je to vina?
 - Nezapomínejte na ty, kteří mají takový osud.
 - Pomáhejte těm, kteří to potřebují.
 - Člověk nesmí myslet jen sám na sebe.
 - Každý někoho potřebuje.
 - S těmito problémy se musí něco dělat.
 - Jsme si toho vědomi.
 - Existuje řešení?
 - Těch je mnoho.

Cvičení 52

Přeložte:

- Pracuje už mnoho let v té samé firmě.
- Vyrábí se tam zemědělské stroje.
- Co je to za firmu?
- Jaké stroje se tam vyrábí?
- Ve kterém městě je ona firma?
- Má nějaké partnery v zahraničí?
- Ano, veškerá produkce se vyveze do zahraničí.